

פרשת **לֶךְ לֶךְ**

צורה תעשה לכתבה – לך לך

ואגדלה שמה... והיה שמה אברהם – הלזה גידול ייקרא? באות אחת!?

פרשתנו פותחת בציווי הראשון שמצוה הקב"ה את היהודי הראשון, את אברהם אבינו, "ויאמר ה' אל אברהם לך מארצה וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצה". וכפי שלימדונו חז"ל, "מעשה אבות סימן לבנים", ובמיוחד כאשר הלוח של "מעשי אבות" עדיין חלק, ללא רישומים קודמים, זהו מסר "לדורות". ויש מקום לשאול, מהו המסר המועבר אלינו בזה? לכאורה, מדובר במסר מעומעם משהו, המדבר על יציאה בעיקר, "מארצה וממולדתך ומבית אביך", יותר מאשר על כניסה, ומרוב מקומות שמהם צריך לצאת, לא רואים את היעד ואף לא כיוון כללי, כי אם "אל הארץ אשר ארצה" אחר כך, קודם צא! אם יעמוד אברהם בציווי, מבטיח לו הקב"ה "ואעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמה והיה ברכה". ואברהם קם, מבלי לשאול שאלות ויוצא לדרך, "ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן".

ומעניין שהמצוה הראשונה שאברהם מצוה בה לדורות, חותמת דווקא את פרשתנו. מאז תחילתה של הפרשה, חלפו להן עשרים וארבע שנים, "ויהי אברהם בן תשעים שנה ותשע שנים ויבא ה' אל אברהם ויאמר אליו אני אל-שדי התהלך לפני והיה תמים". באותה הזדמנות הקב"ה כורת עמו ברית ומשנה את שמו, "אני הנה בריתי אתך... ולא יקרא עוד את שמה אברהם והיה שמה אברהם כי אב המון גוים נתייך". למרות שהברית בה מדובר היא ברית לדורות, ברית העוברת בירושה מאב לבן, עדיין כמו נדרשת לגביה שמירה פעילה, "ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריך לדורות". הברית הזו דורשת אישור מחדש, בכריתת פיזית של הערלה של כל יילוד ממין זכר, "ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם". ואברהם, למרות גילו המופלג, אינו משתהה לרגע, "בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו".

זה המקום לבדוק את דבר קיום ההבטחה שנתן הקב"ה לאברהם, בטרם צאתו מחרן. נתמקד בעיקר בברכת השם, "ואגדלה שמה". האם הוספה של האות ה' לשמו של אברהם, היא התמורה הראויה? האם כל מה שעשה אברהם, נעשה בעבור תוספת של אות אחת לשמו (גידול של 25%)? ומדוע באיחור כל כך גדול, שהרי ברגע בו קיבל אברהם את הצו, הוא החל ליישמו, מייד וללא כל שיהוי. מדוע איפוא, הוא אינו זוכה לכאורה, למידה כנגד מידה מצדו של הקב"ה?

באמצע הפרשה אנו נתקלים בברית אחרת, שהקב"ה כורת עם אברהם, "ברית בין הבתרים". ברית זו בנויה על ביתורן של בהמות, חיתוכן לשתיים, ומעבר בין בתרי הבהמות. וקשה להבין מה טיבה של ברית כזו, ומדוע הפעולה הנותנת לה תוקף, קרויה כריתת ברית? קשה גם להבין איך פעולה של חיתוך מביאה את הברית לידי ביטוי, ומקנה לה תוקף. כאשר מדובר בביתור בעלי חיים ניחא, כי שני בעלי הברית עדיין שלמים בגופם ורק אמורים להלך זה לצד זה, בין הבתרים. אך בברית המילה מדובר הרי בכריתת של עור מגופו של הנימול, דבר הפוגע בשלמות גופו ונוגד לכאורה, את הציווי "והיה תמים (שלם)"? ננסה לעמוד על טיבם של הברית, ושל דרך מימושה ע"י כריתת, ביתור ומילה.

מהו תפקידה של הברית? על דרך הפשט יש בה מעין קבלת התחייבות של שני אוהבים, לשמור על הקשר שביניהם, מבלי לתת לו להתרופף ומבלי לאפשר לאחרים לפגוע בחיבור. אם כן, מדוע כרוך הטקס בכריתת ולא בהדבקה למשל? בפעולה זו מייצגים בעלי החיים, את הגורמים העונים את הקשר, או מכשולים העומדים על דרך קיומו. ביתורם של בעלי החיים בא לבטא את נכונותם של בעלי הברית להילחם יחדיו על שמירת החיבור הקיים ביניהם, ולהבקיע להם דרך מבעד לכל המכשולים, מבלי להתפצל. לכן שני בעלי הברית עוברים יחד, בין בעלי החיים שכמו נכשלו בפיצולם או בבלימתם. מעניין שאותיות השורש ב.ת.ר הן אותן האותיות (עיצורים) המרכיבות את המילה ברית, דבר שכמו בא ללמד על היפוך המשמעות. הכריתת והביתור מביאים בהיפוך, לידי חיבור והידוק הברית.

ומדוע זוכה אברהם לכך שהקב"ה כורת עימו ברית? אנו מוצאים בתנ"ך כינויים מיוחדים במינים המדברים בשבחו של אברהם אבינו. בישיעהו מייחס הקב"ה את בחירתו בעם ישראל, להיותו "זרע אברהם אהבי". אברהם אבינו הוא גם הראשון המקבל את התואר 'עברי', כפי שאנו מוצאים בפרשתנו "ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי". על פי המדרש בא תואר זה לציין לשבח את אברהם אבינו, שבדורו "כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד". הוא אינו חושש לעמוד לבדו, מול כל עובדי האלילים, ולהכריז על קיומו של בורא אחד לעולם. ולמרות שהיו עוד צדיקים גדולים לאורך הדורות, הקב"ה מוצא לנכון להבהיר את הדברים ושם בפיו של הנביא יחזקאל הצהרה שאינה משאירה מקום לטעות, "אחד הנה אברהם". מה כל כך מיוחד באברהם אבינו, לעומת כל השאר? וכיצד בא הדבר לידי ביטוי בשמו ובפעלו?

אחד הדברים הייחודיים לאברהם, הוא היכולת שלו לגלות את האמת, ולהכיר את בוראו. המדרשים חלוקים באשר לגיל בו זכה אברהם להכיר את בוראו, אך אין חולק באשר לעובדה שהוא הגיע למסקנה בכוחות עצמו. הוא נולד בסביבה מובהקת של עובדי אלילים, בביתו של תרח, שהיום היה מקבל תואר "שר לענייני עבודת אלילים". ובסביבה זו, המרוחקת מיראת שמים, חרף ולמרות כל הסיכונים, אברהם עומד על דעתו, מבטא אותה בריש גלי, מנסה לקרב את כל מי שניתן לקרב אל הקב"ה, ואף מוסר את נפשו על כך, בשמחה. אברהם אינו סומך על הנס ורואה את עצמו כמי שעומד להישרף על קידוש ה'. נמרוד זורק אותו לכבשן האש, אך הקב"ה עושה עימו נס והאש אינה יכולה לו.

שמו של אברהם פותח בקידומת 'אבר', חלק פונקציונאלי מגוף. מעניין שהאותיות א, ב, ר הן האותיות המרכיבות גם את השורש ב.ר.א. לפי קבלה, האותיות הן אבני הבניין ששימשו לבריאת העולם. רמז לכך מצוי בפסוק "בראשית ברא אלקים

את... "דהיינו, תחילה ברא אלוקים **א-ת**, כלומר את האותיות **א...ת**. ברור איפוא, שהדברים נכונים במיוחד לגבי השורש **ב.ר.א**. הזכרנו לא פעם, שהמילה **עולם** היא מלשון **העלם**, כלומר שהקב"ה **העלים** את עצמו ע"י תהליך הבריאה. כיצד משתקף הדבר בפועל "**בְּרָא**"? אם נחלק את המילה לשתיים, **ב-ר-א**, נוכל לראות רמזים למגמה זו. פשר המילה '**בר**' בארמית, הוא בן. כלומר שהעולם וכל הנבראים הם בגדר תולדות של דבר ה', המיוצג ע"י האות **א** (אלופו של עולם). ערכה של **א** בגימטריא הוא **אחד**, לרמז שכל הנבראים הם תולדות הבריאה ע"י בורא **אחד**.

משמעות נוספת של המילה '**בר**' בארמית, היא חוץ, יש חיות ביתיות ויש חיות **בר**. תהליך הבריאה בנוי גם על **ריבוי** של ישויות, ועל חלוקה והפרדה לסוגים שונים (הבדלה בין אור לחושך, בין מים לשמים, בין ים ליבשה, בין עשב, דשאים ואילנות, בין דגה, עופות, שרצים וחיות וכו'). בסופו של תהליך, **מרוב** עצים לא רואים את היער. יש ישויות רבות, שלכאורה אין קשר ביניהן ולא ניכר שכולם **יצאו** מאותו בית היוצר, ושכולם נבראו ע"י בורא אחד, **ב-ר-א**. החיצוניות הגשמית מסתירה על האלוקות, על האחד. שמו של **אברם** (ס' סתומה), כמו בא ללמד על ראייתו. כל נברא הינו בגדר **אבר** בגוף חי, חלק מתוך ישות גדולה, **הבריאה**. הכל תולדה של אלוקות, ואלוקות אופפת את הכל. **אברהם** מצליח לראות אלוקות הקורנת ויוצאת מכל נברא (לגבי האחרים היא עדיין מסתתרת). גם את עצמו רואה **אברם כאבר**, כחלק ממסגרת הבריאה. הוא מבין שהכל קשור בכל, כמו שני איברים שונים בגוף האדם, שזיהום באחד מהם, יגרום לעליית החום גם בשני. מה היא מהותו של אותו בורא? מבחינתו של אברם זה **אב-רם**. יש **אב** לעולם שהוא **רם** מהשגה.

לכן הקב"ה אומר לאברם "**לָךְ לָדָד**". אינך צריך לעלות לשמים כדי לגלות אותי, עליך רק לצאת מהחיצוניות שברך, מהקליפות הגשמיות ומהחומריות ולהיכנס לתוכך, לפנימיותך, כי גם בך יש חלק אלוקי, הלוא הוא נשמתך. ואם תלך בדרך שאורה לך, כי אז תזכה לגילוי **המה**, **המהות** שבתוכך. "**וַאֲגַדְלָהּ שְׂמֶךְךָ**", אוסיף לך את האות הרוחנית ביותר, **ה'** שביחד עם האות **מ'** שבשמך יאפשרו לך יותר לעמוד על **המה**, על מהותך. לכך רומזת ההבטחה "**אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ**". אראה לך **אותך**, תזכה לראות את הרצון האלוקי (הָאָרֶץ בהא הידיעה) הטמון **בך**, אראה לך את **עצמך**, את **פנימיותך**. אך כדי להיכנס פנימה, כדי לראות, צריך קודם לצאת מתוך הבעה הגשמית בה אנו נמצאים. מבעד למסכים והפרדות שקיבלנו מהבית (ומבית אביך), מהסביבה הגשמית (מאֶרְצְךָ) ואפילו ממחיצות שנולדנו איתן (וממולדתך).

תחילה הקב"ה שולח אותו מארצו - **מִחָרָן** - עליית מדרגה. אחר כך לדוגמה, מגלה אברם שדבריו של לוט והימצאותו לצידו, אינם מטיבים עם רועי צאנו, ואז הוא פונה אל לוט ומבקש ממנו "**הֲפָרַד נָא מֵעָלַי אִם הִשְׁמַאל וְאִימְנָה וְאִם הִקְמִין וְאִשְׁמְאִילָה**". לאחר שלוט בוחר בסביבה הפורייה יותר ופורש לסדום, אברם עולה עוד מדרגה, מזדכך ואף זוכה להבטחה, "**וְהִי אִמְרָא אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרַד לוֹט מֵעַמּוֹ... אֵת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּה רְאָה לָךְ אֲתִנְנָה וְלִזְרָעָךָ עַד עוֹלָם**". ויש עוד חציצה המפריעה בהתקשרות אל האלוקות, המצירה את הצינורות, וכמו מקטינה את "רוחב הפס" של התקשורת. הפעם מדובר במשהו שהוא בגדר "**וּמְמֹלְדֵתְךָ**", **בעור** שעימו הגיח לאוויר העולם **כשנולד**, בקליפת **העורלה** המצמצמת ומחשיכה על ההארה האלוקית. 'עורלה' = רע לה', כאשר ברע אין הכוונה ברצון להרע חלילה, אלא ל-"**ראייה עקומה**".

כעת יכולים אנו לנסות ולהבין פשר המושג '**כריתת ברית**'. הברית הינה אמצעי העוזר בתיקון ההעלם, שירד על העולם כתוצאה ישירה מהבריאה. האות **א'** היא הגבוהה שבין האותיות ומייצגת את הבורא, האחד יחיד ומיוחד, אלופו של עולם. האות **ת'** מייצגת את הצד ההפוך, את המדרגה הנמוכה ביותר בסולם, אליה ניתן להגיע. ערכה המספרי של האות **ת'** (400) הוא גם הגדול ביותר מבין האותיות, דבר המרמז על ריבוי הגורמים המכסים ומסתירים על האלוקות. נזכיר שהאות **ת'** היא האות התחתונה ביותר באלפבית, ומייצגת גם את התווה והריק. בהתאם, אם נחלק את ה"**מְעִין שורש**" - **ב.ר.ת** - לשתיים, נקבל **ב-ר.ת**. דהיינו יציאה מהחיצוניות, מהריבוי ומהפיזור המבלבל, בחזרה כלפי מעלה, שיבה אל האחד. יציאה מהיציאה, היינו התכנסות פנימה אל הנשמה, אל האלוקות. יש לכרות לשם כך את העצים המסתירים, **לְבָרָא (לכרות)** את הגורמים החוצצים, להבקיע מבעד למחיצות המפרידות.

מה שמייחד את אברהם הוא רצונו העז להתקרב אל קונו ולקרב אליו את הזולת, גילוי האחד מבעד לריבוי העדשות. אברהם מייצג את ספירת החסד, את מידת האהבה. ומהי אהבה אמיתית? כשהאוהב רואה את השורש האחד, המשותף לו ולמי שהוא אוהב. ומעניין שערכה המספרי של המילה '**אהבה**' עולה 13, כערכה של המילה '**אחד**'. רמז בולט נוסף לכך, הוא המקרא המפורש "**אָחַד הָיָה אַבְרָהָם**", שכמו רומז לנו שכל עניינו ומהותו של אברהם הם גילוי **האחד**, גילוי אלוקותו יתברך בעולם, ובעצם בכל דבר. המעבר מ**אַבְרָם** שעניינו ראייה חלקית (של איברים), לאברהם (=248) כמספר האיברים באדם שלם, מרמזת על הראייה המחברת כל אבר אל האחד, אל הבורא. לכן, אנו חותמים את הברכה הראשונה בתפילת העמידה, ברכת אבות, דוקא באברהם, "**ברוך אתה ה' מגן אברהם**". כך שומר הקב"ה את הבטחתו ל**אַבְרָם**, "**וְהָיָה בְרָכָה**". אברהם הופך להיות כלי וסממן מובהק לברכה, שלש פעמים לפחות, בכל יום.

דבר חסידות

"הִילְכּוּ שְׁנַיִם יַחְדָּו בְּלִתֵּי אִם נִזְעָדוּ?" - הרבי הריי"צ אמר פעם: כאשר שני יהודים נפגשים, הרי שנוסף על הטובה הצומחת לשניהם, צריכה פגישתם לגרום טובה גם ליהודי שלישי.

(איגרות הקודש - הרבי מליובאוויטש)

שבת שלום ומבורך

ח / ח / ס / ח

אם ברצונך לקבל את הגיליון במסרון או במייל, פנה אל hhananv@gmail.com או לטלפון 052-569-9691